

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ»

Укладач програми навчальної дисципліни – доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к. е. н, доцент Мирна О.В.

Програма навчальної дисципліни «Управлінський контроль в публічній сфері» складена відповідно до освітньо-професійної програми Місцеве самоврядування спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

Предметом навчальної дисципліни є поглиблене вивчення особливостей вироблення та реалізації управлінсько-контролюючої діяльності як чинника оптимізації державної політики на загальнонаціональному і регіональному рівнях, а також здійснення коригувальних дій в публічній сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна професійної підготовки вибіркової частини тісно пов'язана з навчальними дисциплінами «Менеджмент», «Регіональне управління», «Публічно-правові основи європейської інтеграції України», «Муніципальна статистика» «Самоменеджмент».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Управлінський контроль в публічній сфері» – формування у здобувачів вищої освіти сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетентностей, необхідних для виконання управлінської контрольної функції в органах публічного управління.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Управлінський контроль в публічній сфері» є: опанування відповідної сукупності знань, вмінь та навичок, які повинні сприяти загальнопрофесійній підготовці майбутніх фахівців і забезпечити належне виконання ними покладених завдань у сфері публічного управління.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність бути критичним і самокритичним;

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність працювати в команді;
- здатність планувати та управляти часом;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності);

фахові:

- здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;

- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;

- здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;

- здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ;

- здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій;

- здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності;

- здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати;

- здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування;

- здатність до обґрунтування стратегічних цілей розвитку громади;

- здатність до налагодження співпраці територіальних громад;

- здатність до розроблення механізмів імплементації кращих заїжних практик місцевого самоврядування.

1.4. Програмні результати навчання:

- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;

- знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;

- знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування;

- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування;

- розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;

- уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції;

- уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування;

- уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов;
- застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності;
- використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, об'єкт та функції управлінського контролю.

Сутність управлінського контролю як навчальної дисципліни. Предмет управлінського контролю. Управлінський контроль як системна галузь. Функції управлінського контролю. Наукові основи розробки концепції управлінського контролю. Понятійно-категоріальний апарат управлінського контролю. Процес управлінського контролю в Україні: сутність, об'єкт та функції. Розроблення засад та механізмів управлінського контролю в публічній сфері.

Тема 2. Загальна характеристика функції контролю.

Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання зі стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний.

Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Характеристика інструментів аналізу фінансової звітності. Сутність та складові операційного контролю. Графік Ганта. Сітьовий графік. Розрахунок параметрів сітьового графіка, визначення тривалості «критичного шляху».

Сутнісна характеристика контролю якості продукції. Види і методи технічного контролю якості. Показники оцінки рівня якості продукції та методика їх розрахунку. Застосування статистичних методів у технології приймального контролю.

Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю. Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Ефективність діяльності організації. Поняття «організаційна ефективність». Класифікація видів ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна.

Концепції визначення ефективності управління: цільова; системна; на основі досягнення балансу інтересів; функціональна; композиційна. Критерії ефективності управління організацією за зазначеними концепціями. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

Тема 3. Контроль в публічному управлінні.

Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності. Публічний контроль у сфері

виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Відповідальність Кабінету міністрів України.

Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Інформаційна асиметрія, гласність, прозорість та відкритість в реалізації громадського контролю. Роль самоврядування, громадських організацій, органів масової інформації в посиленні громадського контролю.

Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу публічного управління.

Тема 4. Теорії та концепції управлінського контролю, науково-методичні засади його дослідження.

Аналіз управлінського контролю. Світові та вітчизняні, класичні та сучасні теорії і концепції управлінського контролю. Моделі управлінського контролю. Науково-методичні засади процесу дослідження управлінського контролю. Розроблення та коригування теорій і концепцій управлінського контролю в Україні та у світі. Управлінський контроль в Україні як об'єкт системного аналізу. Структурно-функціональний аналіз управлінського контролю. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання процесу управлінського контролю в публічній сфері.

Тема 5. Мета, завдання і критерії державного контролю.

Конституційно визначені контролюючі функції держави. Стратегії розвитку державного контролю як чинника формування та функціонування державної політики. Завдання державного контролю і критерії ефективності їхньої реалізації. Технології конструювання державно-контролюючої діяльності України. Єдність, цілісність, системність процесу та технологій державного контролю у різних часопросторових вимірах держави, зважаючи на динаміку ключових сфер життєдіяльності держави. Значення державного контролю у забезпеченні цілісності та системності державної політики, її вироблення та реалізації.

Тема 6. Світові стандарти державного контролю.

Міжнародні стандарти державного контролю. Світова практика державно-управлінського аудиту. Теорія та практика державно-контролюючої діяльності у зарубіжних країнах. Особливості державного контролю зарубіжних держав. Міжнародні, міждержавні, європейські контрольні органи. Міжнародне співробітництво у сфері запровадження державного контролю. Адаптація міжнародних норм і стандартів державного контролю. Упровадження європейських положень державного контролю у державно-управлінську практику України. Механізми упровадження європейських стандартів у розвиток системи контролю місцевого самоврядування України та органів самоорганізації населення (територіальних громад). Участь України в міжнародних, європейських, міждержавних системах контролю за діяльністю органів державного управління та місцевого самоврядування.

Тема 7. Забезпечення державного контролю.

Історичні традиції державного контролю України. Механізми державного контролю в Київській Русі – Україні та Українському козацькому Гетьманаті XVII–XVIII ст. Державно-контролююча діяльність в добу Української Народної Республіки, в Українській державі П. Скоропадського, у період Директорії. Розвиток засад та механізмів контролю в УРСР.

Організаційне, інституційне, нормативно-правове, ресурсне, кадрове забезпечення державного контролю України на сучасному етапі. Чинне законодавство України щодо процедур державного контролю. Антимонопольне законодавство України. Укази Президента України, Постанови та розпорядження КМУ в сфері розвитку системи державного контролю. Акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Перспективи розвитку нормативно-правового забезпечення державного контролю та проблеми його систематизації. Вплив міжнародно-правових норм на систему державного контролю в Україні. Процес інтеграції України до євроатлантичних структур і його значення для розвитку вітчизняної системи державного контролю.

Складові державного контролю (цільові, функціональні, організаційні тощо). Особливості реалізації складових державного контролю на центральному, регіональному, галузевому рівнях та у різних сферах суспільного життя. Динаміка структурних змін у сфері державного контролю.

Тема 8. Система та статус контролюючих органів в Україні.

Організаційно-функціональна структура сфери державного контролю та загальні принципи її архітекτονіки. Система та структура центральних та місцевих контролюючих органів влади та їхня класифікація. Апаратні принципи функціонування контролюючих органів. Підходи до визначення обсягів повноважень контролюючих органів та його принципи. Напрями удосконалення системи контролю в Україні. Роль і місце у вітчизняній системі державного контролю Конституційного Суду України, системи судочинства, Генеральної Прокуратури України, Антимонопольного комітету, Державної аудиторської служби, Рахункової палати України, Державної фіскальної служби України, Державної митної служби України, Державної судової адміністрації, Державної служби статистики, Державної регуляторної служби України, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і Уповноваженого з прав людини Верховної Ради України: їх функції та структура.

Тема 9. Моніторинг і аудит у системі публічного управління.

Моніторинг публічно-управлінської діяльності. Види, методи, технології моніторингу. Світові стандарти системи моніторингу. Публічне управління на засадах сучасних моделей якості. Адміністративний та функціональний аудит у публічному управлінні. Зовнішній та внутрішній аудит. Аудит публічно-управлінської діяльності. Стандарти МОБАУ в аудиторській діяльності України. Практичні етапи аудиту. Галузеві стандарти та процедури аудиту. Оцінювання державних програм. Зовнішнє оцінювання. Збір та аналіз даних.

Вибір стратегії і практична діяльність у сфері моніторингу. Експертні оцінки. Демонстраційна програма.

Тема 10. Стратегічне управління, планування та цільове програмування у державному контролі.

Стратегічне управління, планування, цільове програмування у державному контролі. Стратегічний аналіз контролюючої діяльності. Прогнозування державно-контролюючої діяльності. Аналіз процедур, технологій та результатів державного контролю. Планування державного контролю. Стратегічне планування у державному контролі. Цільове програмування та проектування у державному контролі.

Тема 11. Результативність і ефективність державного контролю.

Результативність та ефективність функціонування суб'єктів і механізмів державного контролю. Оцінка ефективності державного контролю (критерії, якісні та кількісні параметри, стандарти, процедури оцінювання й оцінки). Раціоналізація та алгоритмізація процесу і технології державного контролю як чинник підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування.

Тема 12. Управління процесом управлінського контролю в публічній сфері.

Управління та регулювання контролюючої діяльності органів публічного управління. Регламентація процесу управлінського контролю в публічній сфері. Алгоритмізація управлінського контролю в публічній сфері. Стандарти і матриці управлінського контролю в публічній сфері. Контролююча діяльність та напрями її удосконалення як інструмент удосконалення моделі державного управління та місцевого самоврядування України.

Тема 13. Інформатизація управлінського контролю в публічній сфері.

Інформаційне забезпечення управлінського контролю в публічній сфері. Інформаційні технології у процесі та процедурах управлінського контролю в публічній сфері, аналізі його результатів. Інформатизація органів публічного управління. Публічний контроль в інформаційній сфері. Науково-технічне забезпечення управлінського контролю в публічній сфері.

Тема 14. Підготовка та проведення державного контролю у різних сферах.

Вироблення та реалізація державного контролю у різних сферах державної політики: основні шляхи та етапи. Регіональні й галузеві особливості державного контролю. Державно-управлінський контроль: розроблення, прийняття, організація виконання, коригування. Класифікація контролю у державному управлінні. Державний контроль за національними, регіональними, галузевими процесами. Програми, плани, проекти державного контролю та механізми їхньої реалізації. Особливості державного контролю економічної, політичної, національно-безпекової та оборонної, гуманітарної сфер. Галузеві пріоритети державного контролю. Державний контроль у сфері раціонального природокористування та охорони природи (екологічний контроль). Державний контроль у науково-технічній сфері. Державний контроль за дотриманням прав і свобод громадян. Діяльність уповноваженого з прав людини.

Тема 15. Управлінський контроль у сфері виконавчої влади.

Загальна характеристика державно-управлінського контролю у сфері виконавчої влади. Загальний та спеціальний контроль у сфері виконавчої влади. Правові форми реалізації контрольних повноважень органами виконавчої влади. Контроль за нормотворчою та адміністративною діяльністю виконавчої влади. Зовнішній та внутрішній контроль у сфері виконавчої влади. Президентський, парламентський, судовий.

контроль та прокурорський нагляд у сфері виконавчої влади. Контрольні функції Верховної Ради України, її комітетів та Президента України. Контроль за дотриманням чинного законодавства та формуванням органів державної влади, призначенням їхніх керівників. Контроль за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки та оборони. Контроль за якісним складом і діяльністю державних службовців. Головне управління державної служби. Аналіз стану та оцінки професійно-кваліфікаційного рівня керівників у системі державного управління та місцевого самоврядування.

Тема 16. Громадський контроль у сфері державного управління та місцевого самоврядування.

Основні механізми суспільного впливу на державно-управлінську діяльність та напрями їхнього удосконалення. Громадська думка. Інструменти громадського впливу на реалізацію державної політики. Громадське управління державним розвитком: шляхи оптимізації структури громадського контролю у процесі вироблення та реалізації державної політики. Громадські ради при центральних та місцевих органах виконавчої влади. Особливості громадського контролю у процесі місцевого самоврядування. Громадські обговорення та слухання. Взаємодія органів державного управління та органів місцевого самоврядування з політичними партіями і громадськими організаціями. Участь громадськості у виробленні та реалізації державної політики.

Тема 17. Регіональні виміри управлінського контролю в публічній сфері.

Розвиток управлінського контролю в публічній сфері на регіональному рівні. Контроль за діяльністю місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Взаємодія центральних та регіональних органів у підготовці та проведенні управлінського контролю в публічній сфері, аналізі його результатів. Контроль за управлінням суспільним розвитком на місцевому рівні. Контроль за діяльністю органів самоорганізації населення (територіальних громад).

3. Рекомендовані джерела інформації

1. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні : організаційно-правові засади К. : Наук. думка, 2004. 300 с.

2. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Ін-Юре, 2002. 668 с.

3. Гоцко А. Технологія системи соціального контролю діяльності органів місцевого самоврядування К : Вид-во УАДУ, 2000. 96 с.

4. Грищенко О. І. Контроль та оцінювання управлінської діяльності : опор. конспект лекцій К. : НАДУ, 2009. 108 с.
5. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник та ін. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с. (Сер. «Вища освіта ХХІ століття»).
6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка та ін.. К. : Наду, 2010. 820 с.
7. Контроль менеджменту в сучасному державному управлінні : деякі порівняльні практики. / пер. С. Ю. Полянський; відп. за вип. Ю. В. Наврузов. Д. : ДФ УАДУ, 1999. 260 с.
8. Сушинський О. І. Контроль у сфері публічної влади : теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти : монографія. Л. : ЛРІДУ УАДУ, 2002. 467 с.
9. Якубовський О. П., Бутирська Т. А. Державна влада і громадянське суспільство : система взаємодії : монографія. О. : ОРІД НАДУ, 2004. 196 с.